

46
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

A'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκ. 1969/22/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Πύλαι
(παλαιότερον ὄνομα : .....), Ἐπαρχίας Καρπιάθου
Νομοῦ Δωδικανήσου
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ιωάννης
Καρίκης ..... ἐπάγγελμα διδάκτορας
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Πύλεις - Καρπιάθος
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον 4
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα ^{ἐξέστησαν} καταγράφονται αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Γεωργαντὸς Χαλκιάς

ἡλικία 77 ἐτῶν γραμματικαὶ γνώσεις ἐν δημοτικῇ
τόπος καταγωγῆς Πύλαι - Καρπιάθος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζονται διὰ σπορὰν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; καὶ διὰ τὴν σπορὰν καὶ διὰ
τὴν βοσκήν χρησιμοποιήσω αἱ αὐταὶ περιοχαὶ (ὅπως ἐν παρακάτω)
Ἐπῆρχον αὐταὶ χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; ἐνηλλάσσοντο ἀπὸ 1910 ἔτι
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
μόνον εἰς φυσικὰ πρόσωπα
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; οὐκ
διένειμε ἐκείνους

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

...ὥς... ἀμφότερας.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; .....

ναὶ

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτμα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....

Δὲν ὑπάρχον τοιαῦτα, ὅτε ὑπάρχον.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

Δὲν ὑπάρχον τοιαῦτα.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ; .....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργαταί ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραγητὴν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομισθίαν εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

ἴδιον.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....

ὅχι.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπάγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; .....

Οἱ νέοι μετεβαίνον εἰς τὰ μικρὰ Ἀσια, αὐτοὶ νῆαι πονδενά.....

β) Ἐπάγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργαταί... ναὶ... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρ-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....

ναὶ

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοδῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

Με ζωϊκὴν κόπρον

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... ἐν μὲν κλήματι τοῦ 1913 ...

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .....

Μετ' ὧν Β' περικλύμαται

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; .....

Ποτε μὲν τοῦτο
ἡ σχετικὴ παρατήρησις

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῇσει;) .....

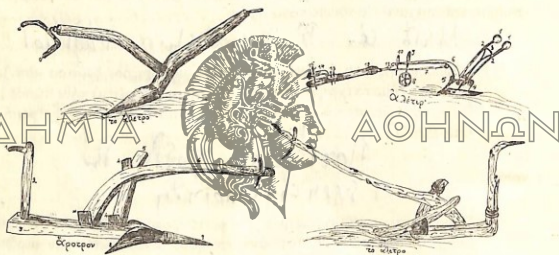
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ .....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) .. Ποιῖ .....
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .. Ποιῖ .....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .....

Οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοί .....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν εξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11. ....
2.	7.	12. ....
3.	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρί-
θμησην).

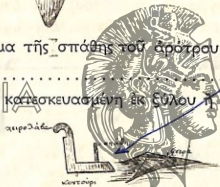
- 4) Τό ύνί. Τό ύνί τοῦ ξυλίνου άρότρου ήτο (ή εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τήν άροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καί τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τό ἐν χρήσει ύνί (ή τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καί σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.

ναι πο ἀνι παύσει

- 5) Ποῖον τό σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου; ὡς.....

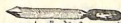
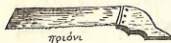
6) Ἦτο (ή εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

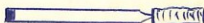
ἐκ ξύλου

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τήν κατασκευήν καί ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

σκεπάρνι, πριόνι, άρίδα ἢ τρυπάνι,
ξυλοφάι καί κοπίδι ἢ σκαρπετό.

ρίνι ἢ ξυλοφάι (άρνάρι)

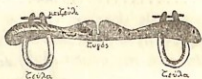
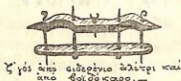

κοπίδι

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται); βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *βόες, ὄνοι καὶ ἡμίονοι.*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *πάντα δύο.*

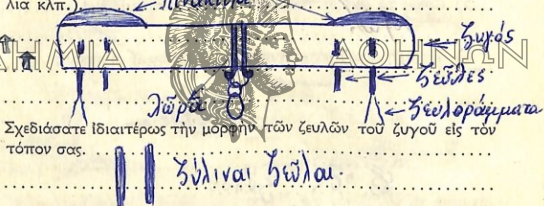
9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *Ναί, πάντως ὁ αὐτός.*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλεις, πιζεύλια κλπ.) *Πινάκιοι*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΜΗΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *ζεύλα*

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν) *λέγεται λῶρα καὶ εἶναι τρεῖς βιδιερὸι κρίκοι.*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *ἀπὸ ποτε.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζεύξιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *τὸ ζῶον (βουλῶν, βοῶν) ζεύγνεται ὁμαλῶς ἁγού προσδεδοτὸ αἱ ζεύλα ἐπὶ τὸ τραχὺλον*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ τὰ προσδεθῆναι
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

Τα ~~Βόδια~~^{Βόδια} δὲ γέγοναν ἀνθρώποι τινες
οἱ αὐτοὶ, γέγονε ὡς τετραπλόν τι.
Χιλιάρων (χιλιάρη) -

ζ. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποιος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον): 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἄρτου ἢ ἄλλος); 2) γυναίκα; 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποία ἢ συνθήκη εἰς τὸν τόπον σας.....
ἐκείνῃ ἢ ἐν αὐτῇ ἢ ἐν τινὶ.....
ἐπανὼς ἑτέρας φυλάξης ἢ ἀμοιβῇ.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερώς, πώς γίνεται το ζεύξιμον των βοδιών (ή του βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) . . . . .

Αν υπάρχει είναι το 79 καλύτερα από το 7531 μαρ.

2) Πώς γίνεται το ζεύξιμον εις τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

compared to other ..... ?
 by ..... in the

3) Πώς κατευθύνει ο γεωργός τα ζευγμένα ζώα (η τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργανον· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

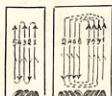
Ναι, γὰρ βλέπω προφανῶς ἐν ταῖς κινήσεσιν τοῦ ἐκείνου
body καὶ ἐν τῷ κινήσει τοῦ ὅχρου καὶ χρεῖον.
Τὰ ὅχρια ἀπὸ καλὸν καὶ ζῶντες.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακάς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

V. ou

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὥς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

οχι

†

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ὄρου ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριές, ντάμες, σισσιές, μεσδριάδες κ.λ.π.) ;

Ναι καὶ λωρίδας ἀπὸ τῆς ἀντιθέτου καὶ σποριές

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιάν ;

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ;

Μόνον ἐν τῇ νοτινῇ ἐπαρχίᾳ (ηλιαριές)

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀναρρέσεως ἐν τῇ ἑρ. 4.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Συνήθως γίνοντο δύο ὀργώματα. Ἐν τῇ
ἀναρίξει καὶ εἰσέξει καλλουργία καὶ
ἐν τῷ κῶν χειμῶνι (συνήθως ἀνέμωτον)
καὶ εἰσέξει βόλρα.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ἡ καλλιεργητὴ ἀρχὴ διὰ κηπευτικὰ ἐγί-
νεται μὲ βολάνην τὴν καλοκαίρι.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀπαραισιν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Δύο.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Συνήθως δύο, ἐν τῇ ἀναρίξει καὶ ἐν τῇ ἀνέμωτον.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Μόνον τὸ δισάκι ἢ βολροδάκκουλας

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλει-
ψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; ... **Ναί μετὶν** .....

βουκέντρα, ἢ ὅποια λήγεται καὶ γλασκον-
το. ράβδι. .....

κεντὶ
(βιδουρῶν)

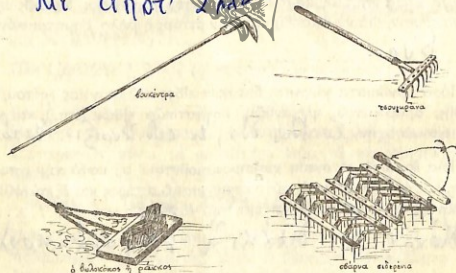
..... **γλασκοντο. ράβδι** ..... **βικέντρα**
(βιδουρῶν)

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα **(ξύλο)** ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
σμα, διβόλισμα) ; .....

..... **ὅχι οὐ γίνεται.** .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα,
τσάπιδ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ἢ κήπου ὀργωθῇ
γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἢ τσάπιδ
Μὲ τῆσιν ἄλλοις

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπιδ κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου και παραθέσατε ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν) .....

Μόνον με ματρί ή τάλια -

- 6) Ποία πρόσωπα βοηθούν τόν ζευγολάτην (ή ζευγάν) εις τόν ὄργωμα και πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοί οὗτοι ὡς και αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

ἐν ἑταίρῳ πρόσωπον, καὶ ἡλικία βοηθῶν τοῦ ζευγᾶ -

- 7) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργοῦνται) διὰ τήν σποράν ὁσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά και ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

Τα ἴδια χωράφια καλλιεργήθη καὶ δι' ὁσπρίων ἑνὸς -

- 8) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργοῦνται) διὰ τροφᾶς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Τα ἴδια, ἄλλοτε τὸ ἑν, ἄλλοτε τὸ ἄλλο, χωρὶς διαικρίσεων -

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ή σήμερα) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφύτευοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιᾶς (βραγιᾶς) και ἄλλως.

Αὐτὸ ἐσπέρνουντο φύτευοντο εἰς αὐλάκια -

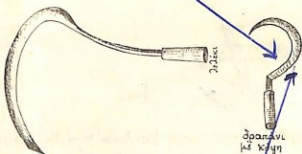
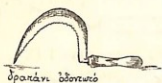
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα και ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

Μὲ δρεπάνι μὲ κόψη

Ἐὰν ᾖσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

ὄχι, ὡς ἐν ἀντιθέσει

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) θερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). .... ὄχι. ....

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). ....

~~ὀμαλή~~ Πριονωτή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (Σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....

ἦτο ἀπλὴς ὁπλοὶ καὶ ὡς
(εἶναι ὡς ἀνωτέρω)

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) . . . οἱ . . . βίβη-ραν-φχει . . . οἱ . . . ἀποτίοι . . .
 ἔλεγοντο . . . ῥόδοι . . . ἢ . . . χαλκί-δοι . . .
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰς χειρὰς, δηλ. δι' ἐκρίζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) . . . ἢ . . .
 . . . β.χ.1 . . .

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. . . .
 . . . ἐν 3-4 m . . . 10-15 διπλῶν τῆς κ.

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). . . .
 . . . ἀκαδημία νομή . . . ἀοιήτων

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χειριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; . . . οἱ ἴδιοι . . . οἱ θερισταὶ . . .

ὑποδέχονται . . . καὶ πιάσματα . . . κατὰ
 . . . χερόβολα . . . (μιά χειριή-2 χερὰ) . . .

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; "Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) . . .

Πολλὰ χερόβολα μαζί . . . ἐδένοντο . . . ἐν
 δέματι . . . Αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν
 εὐρίσκονται . . . πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν . . .

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ....

..... Χερσόβωλα , δερμάτια -

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποιοῦν ; .....

..... Ἄνδρες καὶ γυναῖκες
Διὺ ἤρχοντο ἡ ἐξωθεν -

- 2) Πῶς ἡμεῖβοντο αὐτοὶ με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν) .....

..... Πολλοὶ οἱ μὲν ἐκείθεν τῇ δε
κατὰ τὸν θερισμόν, ἡ πληρύνοντο
εἰς εἶδος καὶ παρίκειτο εἰς
αὐτὴν τράφη -

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

..... Ἰοχι .....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

ἢ ἤρχιζαν ὁ θερισμός διημέριον
ἢ ἀντίστοιχα, τελευτῶν ἢ παρασκευῶν καὶ
ἐπρεπε νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον τέλειον τῆς βελήνης

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

ἢ Ὀχι εἰδικὰ τραγούδια θερισμοῦ
ἢ τραγουδοῦσαν λαϊκὰδες διαδρες
(κρητικὴ - καπνέδικες)

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδημον

ἢ Ὀχι δὲ εἶδημον ἢ ἀθρίων
ἢ ἄλλοι

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

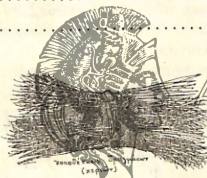
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἐπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Τὸ δεμάτιασμα ἐγίνετο τὸ πρωῒ
ἢ τὸ ἀπὸγευμα, διὰ νὰ εἶναι ὑψὸς
ὁ καιρὸς

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χειρὶές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....1..

Ο ἰδιουτήτων ἔμανε... ὁ ἰδὲ τὸ
δεμάτιασμα... πολλοὺς τῶν ἐλευθέρων
καὶ... πάντα... παιδὶ... ἐχρησιμο-
ποιεῖ... κλάδους... μικροβάτης...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;...1..

Τὰ δεμάτια μετεφέρουντο... μίνα...
εἰς τὴν... ἀλωνα... ἀλωνα... καὶ...
ἐτοποθετοῦντο... τὸ... εἰς... ἀλωνα...
καὶ τὸ... ἐν... ἀλωνα... ἀλωνα... ἀλωνα...

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς; ^{Ἡ καλλιέργεια}
 ἔρχεται πρὸ τοῦ 1900. Τὸ φύτευμα (ὅχι σπορά)
 γίνεται μὲν ξηρὰν μέσην - θυγατρὶν καὶ
 φέβρ. - Μάρτιον - ~~Ἀπρίλιον~~.

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν.

Μὲ καβὶα ἢ τσίττα

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ἄνων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.

Ὁχι, τὰ ξηρὰ τῶν χειμῶνα, διστρέ-
 φοντο μόνον ἀπὸ τὰ ἀχυρὰ
 τῶν θυματρικῶν καὶ ὀσπρίων.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.). ~~Δεν ἤγινετο~~ ^{σανός}.

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

21x1 -

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μετεφέροντο εἰς τὴν ἀλωνα -

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινες τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; .....

ὁ τόπος λέγεται κονναρότοπος
(ἢ δημητριακ. λέγεται κονναρι)

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι; .....

Ὑπῆρχε παντοσε -

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .....

ἔξω τοῦ χωρίου

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Εἰς μίαν οἰκογένειαν -

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀπὸ τῶν Γιούνιον μέχρι 15 Ιουνίου -

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

Χωματάλωνο -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπίσκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστὸν ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) .....

Διὰ μίγματος πηλοῦ, κόπρου
βοῶν καὶ ἀχύρων -

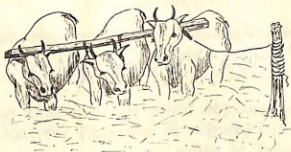
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Πόχι -

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἴονδῃποτε ἄλλον.

Αλωνόστυλος δὲ ὑπῆρχε, οὗτε ὑπάρχει

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερός,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

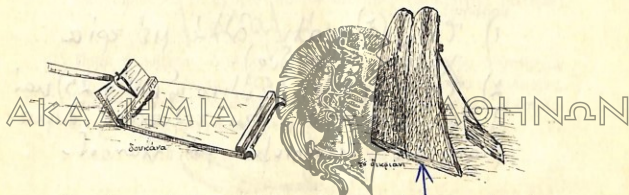
τὸ ἀλώνισμα γίνεται διὰ τῆς καταπα-
τήσεως τῶν σταχύων ὑπὸ περιφερομένων
ζώων, δουκάνη, βουκάνη διὰ σχοινία, σχημα-
τίζοντα θύλιον. Στύλος δὲ ὑπῆρχε.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἴς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων ;

Οἱ περιβόητοι διὰ τὸν ἀλωνισμόν ἐκρημίσ-
ποῦν τὰ ἀλώνευστον ὡς τοῦ ἀλωνισ-
ματι καὶ ἐδ. περιγραφόμενα εἰς
τὴν ἐκφώνησιν.

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαγγελμαθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....

ὁ ἀλωνισμός ἀρχίζει τὴν 10 π.μ.
ὥραν περίπου καὶ φέρει τὴν
5 μ.μ. περίπου -

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

1) τὸ (δ)ιχάλι, ἀλλὰ μετρία
χαλίκ (δχι δὲ)

2) τὸ γυνάρι (ξύλινον ἢ βελόν 25) καὶ

3) τὸ περίοντρο, ὅτε τελευτῶν ῥόμιο
ριοῦ διὰ δουκρίσια τὸ ἀλωνιστ.

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μετὰ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχυν ;.....

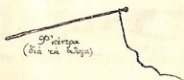
Ναι.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

Ποχι.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

ἑλέγχετο ἐνε
 διὰ (γ) (η) ἤλωνιζοντο δὲ ἡ
 τρεῖς, ἑπτά, (εἰς ἑκατά) -

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

μάλαμα.

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνάριοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν

ὁ ἴδιος ὁ γεωργός.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ναὶ μὲ κοπανίαν (κόπανον)

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο ὅσον μήκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

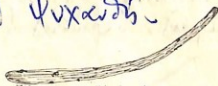
ὁ κόπανος ἐλέγχετο κοπανία, ἦτο
 ἕως ξύλου, μήκος 2,80 μ. καὶ ἦτο ἡ
 ὁ ἐκονισμένος - 20 πόντοι καμπυλωτός.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιδῶν κλπ.).....

Στὸ ἀλώνι· γίνετο διὰ τοῦ κοπάνου, τὰ
κουκιά καὶ τὰ ψυχανθῆ.

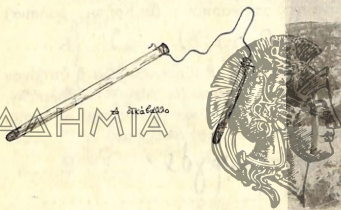

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνεμα
μικρῶν σιτηρῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἀλλὰ πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

Μόνον διὰ τῶν μελῶν καὶ συγγενῶν.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Τὸ κο-
πᾶνισμα γίνεται ἐν τῷ ἐλαστικῷ τοῦ ἔλκετος,
ὅπου τὸν βλαβερὸν καὶ διὰ πολὺ
μικρὸν ποσόν.

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Μαντινὰς.

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Ὁ ἀλωναριὸς ἐκτενὴς χρῆσις.

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτομασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Λέγονται μάλαμα. Ὁ χρῆσις αὐτοῦ
τὸ (δ)ικριάνι καὶ τὸ γυφάρι.

τοῦ δικριανίου (ἐλκίου)

τοῦ δικριανίου (ἐλκίου)

τοῦ γυφάρου (ἐλκίου)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

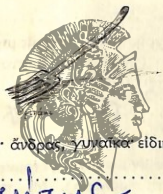
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

ὁ βωρὸς εἶχε βρήμα γυμνῆς.
Προσὸς βρήματι δὲ ὁ βωρὸς τὸν
βωρὸν ἔκτανε ἐπάνω εἰς τὸ βωρὸν
ἐκταυρὸν ἐπ' αὐτὸ γυναι.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

τὸ (δ)ιχάρι καὶ τὸ γυναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

ὁ ἰδιουμένης.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

ταῦτα λέγονται κόντυλα, ἐκὺ(β)αλα
ἢ ἀποκεφαλα. ἀποφλοιούνται με-
τὰ τὴν ἐκταυρῶν (ἢ μετὰ τὴν ἀλώνισμα).

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

..... *ἀνέμισμα* .....

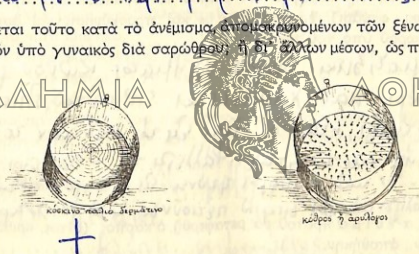
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

*τὰ κοντύλια κατὰ τὸ λιχνίσμα κατελέμβανον
 θύειν εἰς τὴν πρόπασιν τοῦ κωροῦ καὶ ἐμαρύν-
 οντο ἐν τῷ περίεντρῳ (ἐν κάρῳ). ἔτι τὸ τέλος ἐκοπανίσθη.*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

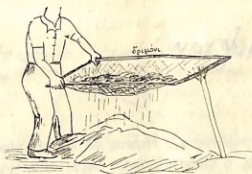
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κάρω ἢ ἀριλογεῖν

+

κάρω

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

ἔχωρίζοντο μὲ τὸ περίετρο καὶ μετὰ
τὸ κοπάνισμα ἔχωρίζοντο μὲ ὑδρόκι-
νο... παλιὰ διαμέτρων, ὡς ἐν ἐκτίμα-
τι βιβλίου 27, ὀνομαζόμενον ἀρλός.

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφήν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύννησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.

ἔχνηματιζοῦντο ὡρὸς ἐκτίματος κώνου μὲ τὸ
φτυάρι καὶ χαράσσεται ἐπ' αὐτοῦ ἑπταεὶς καὶ
τὸ φτυάρι, σταυρὸς καὶ ἐπὶ τὸ κέντρον τοῦ σταυροῦ
ἔμπηγνύεται τὸ φτυάρι. Φάλλεται τὸ « πλοῦται, ἐπὶ πλοῦ-
των... » καὶ ὁ μικρὸς στῆνι εἰς τὸν κώνον διὰ τὴν βασκανίαν
καὶ ὀλίγοι ὑψέροι βίπεροι πετιοῦνται ἐπὶ τὸ ὑψέριον βίπερον.

- 8) Ἀλλὰ εἴμιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

ὡς ὑποφχαλ,

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκαι. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

ὡρὸς τοῦ σταυροῦ, μὲ τὴν ἐπὶ τὸ ἐπὶ τὸν κώνον ὡς ὑποφχαλ.

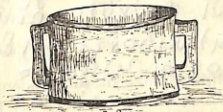

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

δεκάτης δὲ ὑπῆρχε, ὑπο μαχέου ἢ τοι ἀπὸ λαβρῆν
ἢ καὶ τοῦ τοῦ δεκάτης. ἢ ἐκλυρῶντο ἀμέαν. ἢ ἀμοιβῆ
τοῦ χύστου (ἐκλυρῶντο) ἢ τοῦ ἐλέγχο. χυφτιάτικο ἢ
χαλκεψίμι.

μισοκίλι

κούτελος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, ναί

γ) τὸ γυφτιάτικο, ναί

δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῇσιν παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

1) Μισοκίλι ἢ μᾶθη

2) Ὁ Πινάκι

βλέπε σημειώσεις.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηκὰς) .....

Ἀποθηκεύετο εἰς τὴν οἰκίαν ἐντὸς
τοῦ παγκαλιῶν καὶ τοῦ ῥεγοῦ (ἐξῆν)

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κενσις εἰς τὴν ὑπαιθρον; τὸ ἄχυρον ἀπεδημιώετο
 εἰς ἑξοχικὰς οἰκίας (σταύλους).....

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλένισμα;.....

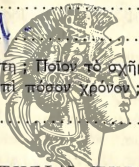
Ἡ διαλογὴ ἐγένετο κατὰ τὸν θερισμὸν.
 οἱ στάχυν, οἱ παραριθήμενοι διὰ βότταν,
 ἡλκνίζοντο. Ἰδιαιτέρως οἱ στάχυν
 οὗτοι γέλγοντο ξεστῶσι.

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ; ..

ἰδοχί

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον ἀκαπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;.....

ἰδοχί.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

1) ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου) καὶ
 2) τὸ κάψιμο τοῦ Ἰούδα, καὶ
 τρίτην τοῦ Πάσχα -

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος; ..

1) τοῦ κληδόνου τὸ ἀνάμμα ἐκτελε-
 ζομένη 9 ἢ 10 βραδυῇ καὶ
 2) τὸ κάψιμο τοῦ Ἰούδα τὸ ἀνάμμα
 τῆς Ἀβυρῆς 30 Τρίτης.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

Αὐτὴ εἶχε ἰδιότητα ὀφθαλμοῦ

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

ὁ πρῶτος ἡ ποῖος

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

Ἐκκαίαντα
Χουλαῖα καὶ ἰεροφάνειας, καὶ τὰ ἡλιακὰ
ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπείχοντο μετὰ ἑξοικονομίας (ἐπάρτα)

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Οἱ πυρὰ τοῦ Κληδόνου ἐρίοντο ἐν βίανθο-
δρόμῳ. Ἐκεῖ συνήθιζοντο οἱ
ὁ γὰρ ἐκεῖ ἐκείνη (τὰ ὅλα καὶ τὰ ἑλάν) ἐν τῇ
ἐν τῇ πυρᾷ τοῦ Κληδόνου ἐν τῇ ἐκείνῃ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐχαια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

1) ἐν τῇ Κληδόνῃ ἐκείνη ἐρίοντο
2) Κατὰ τὸ καίριον τοῦ γὰρ ἐρίοντο
ἐκείνη καὶ ἐρίοντο οὐδὲν ἑλάν, ἡροτίδες.

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

ἐν τῇ πυρᾷ τοῦ Κληδόνου ἐκείνη ἐρίοντο
ἐν τῇ πυρᾷ πηδήματα ἀνέσταν αὐτῆς.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) .1..

τὰ ἑσπέρα ἐν Πρωτομαγιάς καὶ τὰ
πλάσι (ἐσπέρη) ἐν τῇ ἡμέρᾳ κα-
τακλιθεὶς τὰ βοήθημα αὐ-
τοῦ ἐκτελέσει.

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Ἰουδαίος ἐν ὁμοίωμα.
(δὲν καίεται αὐτὸς).

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΙ ΕΚΠΑΙΔ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΡΟΔΟΥ
2)ΘΕΣΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ
ΠΥΛΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Άριθ. Πρωτ. 63...

Π Ρ Ο Σ

Τό Κέντρον Έρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαο-
γραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Εἰς Ἀθήνας

(Διά τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοτικῶν
Σχολείων Ἐκπ/κῆς Περ/ας Β'Ρόδου.

Εἰς ΡΟΔΟΝ)

Περὶληψις:

" Ὑποβολή ἐντύπου ἐρωτη-
ματολογίου, δεόντως συμπε-
πληρωμένου."

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ'ἀριθ.

Πρωτ. 230Ι/27.ΙΙ.1969 διαταγῆς τοῦ κ.

Ἐπιθεωρητοῦ Β'Ρόδου, λαμβάνω τήν τιμὴν
νὰ ὑπεβάλω ὑμῖν, συνημμένως, τὸ ἀποστα-
λέν πρὸς συμπλήρωσιν ἐντύπου ἐρωτηματο-
λογίου, δεόντως συμπληρωμένου καὶ νὰ
παρακαλέω διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ὁ

Δ/τῆς τοῦ Σχολείου

[Signature]

Ἰωάννης Κάρικης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Εν Αθήναις τῇ 22 Ἰανουαρίου 1970.

Συνημμένα:

Ἐν ἐντύπον ἐρωτηματολογίου
μετὰ ἐπτά προσθέτων χειρο-
γράφων φύλλων.-

ΕΚΘΕΣΙΣ

Α' Σπορά - Θερμικός - Άλωνισμός.

Εἰς τὸ χωρίον Πύλαι, τῆς νήσου Κερνάρου, τοῦ Νομοῦ Ἀνδριανῶν, περὶ οὗ ἡ συλλογὴ, δὲν γίνεται σήμερον καλλιέργεια σιτηρῶν, εἰμὴ ἐν ἡλαν περιωρισμένην ἔκτασιν. Καὶ σήμερον ἀπασα αἱ ἐργασίαι τελούνται, ἢ ἐτελοῦντο καὶ πρὸ τοῦ 1920, μὲν τὴν μόνον διαφοράν διὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ μηχανοὶ ἑλκυστήρες διὰ τὸ ὄργωμα. Τὸ ξύλινον ἄροτρον δὲν ἀντιστοιχεῖται. Ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ προετοιμασία τῶν ἄρων, τῶν προοριζομένων διὰ σπορᾶν ἀρχίζει πάλιν μὲν Ὀκτωβρίῳ ἢ Νοεμβρίῳ, μετὰ τὰς πρῶτας βροχάς, αἱ ὁποῖαι συνήθως ἀρχοῦν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ἀδελφίσαι εἰς τὴν **ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ** μετὰ τῶν ἑορτῶν τῶν ἑσθίων καὶ θανάτων, ἢ καὶ τῶν Νοεμβρίου, ἢ καὶ ἀρχαῶν καὶ λειτουργιών. Μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ σπορά, ἢ γίνεται ἐν τῇ φετιμῇ καλλιέργειᾳ ἐν αὐτῇ ἐπιτίθεται πάλιν ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸν ἑρμὸν καὶ τὸν ἀλωνισμὸν.

Β' ΠΥΡΑΙ.

Τὸ ἔθνος τῶν πυρῶν σήμερον ἔχει ἀτονήσει. Μόνο τὰ παιδιά, ἐν τῷ Ὀκτωβρίῳ, ἀνὰ ἅλαν φωνῆς, χεῖν, παιδιᾶς, τὰς ἑσπείρας τῆς 23ης Ἰουλίου. Ἰούδας δὲν καίεται.

Τὰς πληροφορίες ἔδωκεν ὁ ἑμπειροπλήτης Χαλκιάς, ἐξ ὧν FF, γεννηθεὶς καὶ κατοικοῦν ἐν Πύλαις Κερνάρου.

[Πλάτωνος Κ. Καρίου, διδασκαλός. Ἡ συλλογὴ ἐγίνετο ἀπὸ τῶν 10 - 15 Ἰανουαρίου 1970.]

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

Σελίς 1. Α', α' 1).

Ὁλόκληρος ἡ ἀχρσιυή ἑκταίς τῶν Πυλῶν
ἔχωρίζετο (καὶ χωρίζεται μέχρι σήμερον) εἰς
δύο μεγάλας Περιφέρειάς, ἕτοι:

1) Φοινίκι (γενική ὀνομασία)

Περιοχαὶ περιλαμβάνονται ἐν αὐτῇ: Πύργοι - Λαῖναι -
Σικέλαος - Πλατύολος - Φοινίκια - Ποᾶς μέχρι
Πετρίτη κρημιά.

2) Ἀδεῖα

Ἀκρωτήρι - Πούντα - Φωκία - Ἀδεῖα - Ἀρχαγγελίτης -
~~Ακαδημία~~ καὶ Πρωιά. **ΑΘΗΝΩΝ**

Αἱ δύο αὗται Περιφέρειαι ἐνηλλάσ-
σονται ἀλλήλας ἀνά διεξίαν εἰς ὁπορὰν καὶ
βοσκήν ποιμνίων. Τοῦτο ἐξακολουθεῖ νὰ γίνε-
ται καὶ σήμερον, μετὰ τὴν διαφορὰν οὐ γηέ-
ρονται ἑλάχιστά μόνον χωράδια, τὰ δὲ ὑπόλοιπα
μένουν ἀκαλλιεργήτα.

Σελίς 1. Α' α' 3).

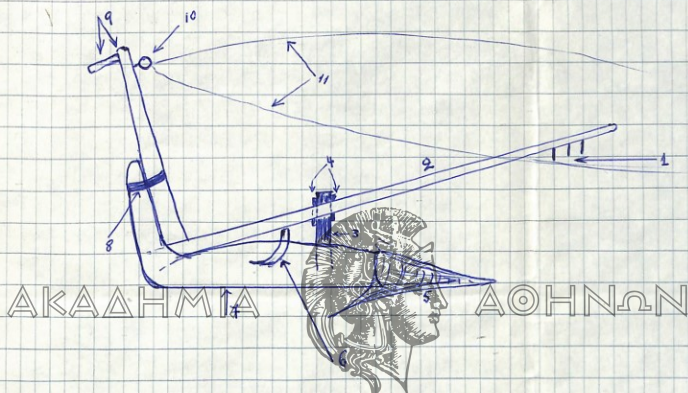
Ὁλόκληρος ἡ πατρικὴ περιουσία παρεδίδοτο εἰς τὸν πρῶτον υἱὸν (πρωτογενεὶς) ὅρα τῇ τελευτῇ τῶν γάμων αὐτοῦ. Ὅστις ἔπρεπε νὰ γένη κτ' ὄνομα τοῦ πατρὸς, ἄλλως ἡ περιουσία εἰδίδοτο εἰς τὸν γέγοντα κοῦτο δεύτερον ἢ τρίτον υἱόν. Ἡ περιουσία δὲν διεικοιράζετο εἰς ὅλα τὰ τέκνα.

Ἀντιθέτως, ἡ περιουσία εἰς μικρὸς εἰδίδοτο εἰς τὴν πρωτοκόρην, αἱ δὲ ἕτεραι θυγατέρες ἔμενον κατὰ κανόνα ἀνύπανδροι.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐμύατον δι' ἑαυτοῦ τὸ εἰσόδημα ὑπομέναν κτημάτων μέχρι τοῦ θανάτου τῶν. Τὸν ἕτερον γέγοντα ποιεῖ.

Καὶ σήμερον γίνονται τὰ αὐτὰ περίπου, ἀλλ' ὅχι μετ' ἐκτετατὴν ἀνεκτικότητα.

Σελίς 4. Α' βτ' 3).

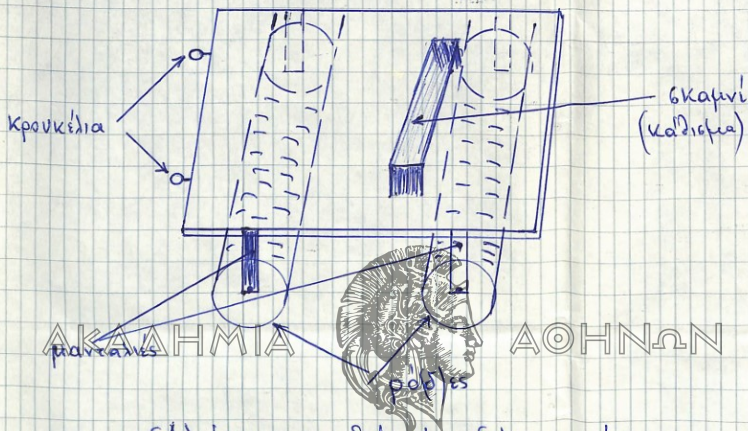

- 1 (ὑ)Πουρχοί
- 2 Στα(γ)άρι
- 3 Σπάθη
- 4 Παρασηάθια
- 5 ὕνι (βιδροῦν)
- 6 Παρόρτζι

- 7 Πιο(δ)άρι
- 8 Κουλούρα
- 9 ὄχερη
- 10 Κρουκέλλι
- 11 Ξεῦτες (τὰ ἔχοντα)

Σελίς 21

Τ' α' Μγ)

Ἐλῶετρον διὰ τὸν ἑλωρισμὸν.
 Τὸ ἑλῶετρον ἦτο ὀρθογώνιος ξύλινη
 ἑπιφάνεια, εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς ὁποίας
 ἦσαν προσηρμοσμένοι κατὰ πλάτος δύο
 κυλινδρικοὶ ξύλινοι κορτοὶ περιστρεφόμενοι,
 φέροντες διδύμῳ λεπίδας (μαχαίρια).
 Τοῦτο ἔβησαν δύο ὁρὲς ζευγμένοι ἐν
 θυγῶν (ἀλέτρον) ἢ εἰς ἡμίονος φέρων
 ἀλὶμαργῶν (λαίμαργῶν).

Σελίς 29 Γ' Αλωνισμός β' Αλωνισμός γ 2) -

Μέτρα χωρητικότητας.

Μέτρα χωρητικότητας χρησιμοποιούνται δύο:

1) Το μισοκιλί ή μό(δ)ι ήτοι κυλινδρικό δοχείον εκ ξύλου (ή καμπύλη επιφάνεια σχηματίζεται από κόντρα-πλακέ και η βάση από ξύλο). Τοῦτο χωροῦσεν περίπου 15 κιλά βιτάρι.

2) Το πινάκι. Τοῦτο ἦτο δοχείον, κατασκευασθέν ἀπὸ βούτλα πλεγμένα, καὶ χωροῦσε τὸ $\frac{1}{4}$ κοῦ μοῦρου, ἢτοι τέσσαρα πινάκια ἕκαστον ἓνα μό(δ)ι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἡ ἐπίσης χρησιμοποιεῖτο ἡ μέτρον χωρητικότητος τὸ κιλό, τὸ ὅποιον θεωροῦντο ὡς με' δύο μόδια, ἀλλὰ οὐκ ὑπῆρχε ἰδικότερον δοχείον.

Λελίς 29

Γ' β'

7

γ 3).

Αποθήκεις:

Ο καρπός αποθηκεύεται μέσα στο σπίτι σε δύο μέρη, ήτοι στο παρκάλι ή στο ῥρειό.

1) Το παρκάλι ήτο (είναι) μόνιμον κατασκευασμα ἐκ ξύλου, παρὰ τῇ εἰσόδῳ τῆς οἰκίας, μήκους 2 μ. περίπου, πλάτους 0,5 μ. καὶ ὕψους 0,5 μ., χωρισμένον ἐν δύο ἰσομεγέθῃ τμήματα - Τοῦτο ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς κἀθίσμα πολλῶν, καναπές.

2) Το ῥρειό ήτο πάλι μεγαλύτερον κατασκευασμα ἐκ ξύλου, εὑρισκόμενον ἐν τῇ ἑσπέρῃ τῆς οἰκίας. Ἐν αὐτῷ ἐμοιμάτο δύο κλῆραι ἢ δικοχύνια (πλάτος 2 μ., πλάτη 2 μ. καὶ ὕψ. 1,50 μ. περίπου). Ταῦτα διεφέρον ἐν τῇ διαφόρῃ οἰκίας.